Nr. 29.

Warszawa

$\frac{8}{20}$ lipca 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Nic stanowczego nie zaszło w polityce ani w finansach, coby mogło wpłynąć na zmianę stanu niepewności i wyczekiwania; nawet ton drażniący dzienników pruskich z jednéj strony, a francuskich z drugiéj, niewielkie robi wrażenie na giełdy: nikt wprawdzie nie wierzy w trwałość stosunków, ale też nikt jeszcze nie widzi bliskiego powodu do kroków stanowczych. Przygotowania jednak są wyraźne: powiększenie piechoty francuskiéj o 232 kompanje i artylerji o 23 baterje zrobiło wrażenie w Berlinie; Prusy też nie zaniedbują uzbrojenia, zwłaszcza brzegów morskich. Ważną jest wiadomość przez dzienniki pruskie za pewną podana, iż rząd duński otrzymał formalne zapewnienie czynnéj pomocy Francji w razie nie spełnienia przez Prusy warunku traktatu pragskiego co do Slezwigu. Danja odmówiła zgody na propozycje pruskie i uzbraja się śpiesznie; zamówiła w Ameryce 36.000 karabinów nowego systemu (Blinington'a)—już przyjętego w Austrji

Powstanie kreteńskie w raportach tureckich stłumione, trwa jednak ciągle; sułtan cieszy się świetném przyjęciem w Paryżu i Londynie, i wnosi stąd o niezachwianéj potędze swego państwa, a zapomina o kwestji wschodniéj i o wyzywającéj postawie Grecji. Włochy w kłopotach finansowych, — co też wpływa niekorzystnie na kurs renty włoskiéj: zniżyła się do $49,^{70}$—daje zatém procentu przeszło 10%, kiedy np. francuska, przy kursie 69, daje $4,^{3}$ %, a konsole angielskie, przy kursie $94\frac{7}{8}$, - tylko $3\frac{1}{6}$ %.

Z powodu sprzedaży drogi żelaznéj Moskiewsko Petersburskiéj mówią o operacji finansowéj, a mianowicie o pożyczce w obligacjach zabespieczonych na dochodach téj drogi, z poręczeniem rządowém. Część téj pożyczki ma już być zapisana przez domy Baring w Londynie i Hope w Amsterdamie, inna część przeznaczona głównie dla bankierów paryskich. Kombinacja ta wpływa korzystnie na walutę ruską; podobnież wpływa stan handlu zagranicznego, a mianowicie wywóz zboża z portów Odeskiego, Rygskiego i Petersburskiego.

Nasz targ pieniężny, w ogóle nieruchomy, korzysta po części z takiego stanu rzeczy, o tyle przynajmniéj, że za pomocą tanich przesyłek, kursa wexlowe utrzymują się na wysokości zeszłotygodniowéj.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 12/18 lipca.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 12 lipca	Sobota 13	Poniedz. 15	Wtorek 16	Środa 17	Czwar. 18	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	74,50	.	.	.	.	.	74 1/2
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	101	.	.	.	.	.	134 2/3
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup.	5	45	50,50	.	.	.	.	.	112 1/5
〃 〃 〃 *B* (z. 200)	0	30	26,75	.	.	.	.	.	89 1/6
	5	30	33,75	.	.	.	.	.	112 1/2
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	*56	.	.	.	.	.	*56
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	58,50	58,33	58,17	58,25	58,67	58,75	58 3/4
kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,53 1/3	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*71,50	.	.	.	.	.	*71 1/2
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	115	.	.	111,25	111	111,50	111 1/2
Ruskie. 〃 〃 z 1866 r.	5	.	107,67	108	108	108	108	108	108
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100	.	100	100	100	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,25	.	100,25	100,25	100,25	100,25	100 1/4
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	76,75	76,50	76,50	.	.	.	76 1/2
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	79,25	79	.	79,25	78,75	79,25	79 1/4
Polskie. 〃 〃 ser. 2	4	100	71	.	70,75	70,50	70,67	70,50	70 1/2
Polskie. 〃 〃 〃 kupon	.	.	.	.	.	.	.	0,28 8/9	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	65	65	65	65,25	108 3/4
Polskie. 〃 〃 W-B. (100. 150)	4	100	.	.	*57	.	.	.	*57
Polskie. 〃 〃 Teresp. (100)	5	100	85,50	.	.	85	85	85,50	85 1/2
Polskie. 〃 〃 Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*84	*84
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*112	.	.	.	.	.	*89 3/5
Rus. Obligacje 〃 〃	1 1/2	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	106,95	106,80	106,95	106,80	107,40	107,10	115 1/3
Gdańsk (100) 〃	.	92,857	106,65	.	106,65	106,50	107,25	106,80	115
Hamburg (M. B. 300) 〃	.	140,855	*162,75	.	.	.	.	.	*115 1/2
Londyn (Ł. 1) 3 〃	.	6,304	7,31	7,30	7,29	7,30	7,32	.	116 1/9
Paryż (Fran. 300) 2 〃	.	75,214	87,30	87	86,70	87	87,60	87,30	116
Wiedeń (Gul. 150) 〃	.	92,857	86,85	86,55	86,40	86,25	86,10	86,25	92 8/9
Petersburg (Rub. 100) 1 〃	.	100	99,16	.	99,25	99,25	.	.	99 1/4
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	5,90	.	.	.	5,97	5,96	115 3/4
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	5,87	5,86	117 1/5
Dukat holenderski	.	3	3,45	.	.	.	3,46	3,45	115
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	1,09 1/2	1,09	117 1/3
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	0,58	0,58	93 5/6

STOPA SKUPU:	Warszawa	Petersburg	Londyn	Paryż	Wiedeń	Berlin	Frankfurt	Amsterd.
bankowa:	6%	8 (10)	2 1/2	2 1/2	4	4	3	2 1/2
giełdowa:	—	8 1/2 (9 1/2)	2 1/2	2 1/2	4	3	2 1/4	2 1/2

DOCHODY DRÓG ŻELAZNYCH W.-WIED. I W.-BYDG.,

za m. czerwiec 1867 r.

		W.-Wied.	W.-Bydg.
Z przewozu osób	*rubli*	89.258, 67	19.333, 50
— towarów	„	119.413, 27	21.335, 76
Różne dochody	„	14.683, 54½	7.461, 45
Razem	„	223.355, 48½	48.130, 71
W tymże miesiącu 1866	„	175.758, 88½	44.603, 06½
Zatém w r. b. więcéj	„	47.596, 60	3.527, 64½

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 9 lipca	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 16 lipca
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz	1.794.445, 02½	+ 175.548, 82½ — 165.050, 70	1.804.943, 15
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi	202.261, 01½	.	202.261, 01½
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	98.371, 10	.	98.371, 10
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	373.114, 94½	+ 39.834, 03 — 10 066, 81	402.882, 16½
2. Zaliczenia na papiery publiczne	1.061.268, 53	+ 19.307, 83 — 35.167, 43	1.045.408, 93
3 „ na zast. towarów a) wełny	361.360, 53	+ 32.834, 11 — 815, 03	393.379, 61
3 „ na zast. towarów b) in. tow.	293.378, 43½	+ 1.637, 47 — 19.807, 47	275.208, 43½
Łącznie (3	654.738, 96½	+ 13.819, .	668.588, 04½
4. „ „ kosztowności	632.658, 92	+ 10.172, 74 — 5.880, 28	636 951, 38
5. Otwarte kredyta	5.370.979, 37½	+ 684 716, 44½ — 633.329, 79	5.422.366, 03
6. Kasa: Monety srebrne	2.689.892, 20	— 2.526, 47½	2.687.365, 72½
6. Kasa: „ złote	7.737, 10	+ 12.265, .	20.002, 10
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	738.315, .	+ 22.400, .	760.715, .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	816.318, .	— 231.839, .	584.479, .
Łącznie (6)	4.252.262, 30	— 199.700, 47½	4.052.561, 82½

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Kwestja monety** ostatecznie na konferencji wzięła obrót nieco odmienny od tego o jakim z poprzednich wiadomości wnosić było można. Mówiono o utrzymaniu podwójnego typu—złota i srebra,—co miało być ustępstwem zdrowéj teorji dla łatwiejszego praktycznego przeprowadzenia jedności systemu. Dziś wiemy, że w końcu przeważyły wyższe względy, trwałe, niezbite argumenta loiki i teorji: przyjęto typ jedyny— z ł o t o, a jako jednostkę typową—sztukę 5-frankową.

Jakkolwiek *frank* srebrny przedstawia znaczne dogodności, tak ze względu na system dziesiętny, — mieszcząc w sobie 100 najdrobniejszych jednostek podziałowych—centimów czyli centów, niejako atomów całego systemu,— jak również ze względu na nieskończoną ilość drobnych tranzakcij codziennych; to jednak faktem jest niezaprzeczonym, że ze wzrostem bogactwa narodowego, handlu, budżetów państwowych i wszelkich obrotów pieniężnych, oraz w obec ciągłego postępu wyzysku złota, a zmniejszenia wyzysku srebra i jego ustawicznego odpływu na Wschód, prawo obywatelstwa w obiegu coraz więcéj należy do złota. Zgadzamy się więc na przyjęcie złota za typ jedyny w monecie, zwłaszcza zważywszy, że wtedy moneta srebrna musi mieć wartość umowną (de convention), a raczéj przepisaną,—stać się bilonem, jak to obecnie ma miejsce w Anglji, i byle tylko ilość jéj zastosowana była do istotnéj potrzeby, nie ulegnie żadnym zmianom kursu; gdy tymczasem z przyjęciem za typ srebra, złoto mu-

siałoby koniecznie mieć kurs zmienny. Ważny zatém wzgląd, może najważniejszy — *pewności tranzakcji* przemawia stanowczo za złotem (¹).

Co do jednostki typowéj, nie podzielamy zdania konferencji; moneta złota 5-frankowa ma dwie wielkie wady: jest za mała, niewygodna w użyciu, a w podzielności zawiera czynnik 5, utrudniający wyrachowania. Jestto zapewne ustępstwo względem praktycznego zastosowania; miano bowiem na widoku przybliżoną spółmierczość 5 fr. ze sterlingiem i dolarem. Wolelibyśmy jednak poświęcić te względy przechodnie i za jednostkę typową przyjąć monetę *10-frankową* — pod nazwą np. dukata albo imperjała. Jednostka taka byłaby najpraktyczniejszą w użyciu i najdogodniejszą w rachubie, mieści bowiem w sobie 1.000 najdrobniejszych jednostek podziałowych (centimów), dopuszcza zatém czystość dziesiętnego systemu podziału i przedstawia niezmierne ułatwienie konwersji na franki i odwrotnie.

Przyjąwszy np. dukat za jedność, w podanéj w poprzednim N-rze tabelce, należy tylko w rubryce monety złotéj, zamiast *fr.* 5, 10, 20, 50, wprowadzić *duk.* $^1/_2$, 1, 2, 5; srebrne zaś monety uważać jako zdawkowe, a zatém w stopie zniżonéj (nie zaś $^9/_{10}$ czystego srebra, jak to przy typie srebrnym i w systemie dziesiętnym miało miejsce). Według konwencji 23 grud. 1865 r. stopa srebra, oprócz sztuk 5-frankowych obniżona do $0,^{835}$.

(1) Kwestją zasadową jest jedność typu, — i pod tym względem łatwiejsza jest zgoda. Już w XVI w. Scaruffi (z Reggio), proponował jedność monety na podstawie dwóch typów i systemu dwunastkowego (*Discorso sopra le monete*—1582). Więcéj jest różności zdań co do wyboru między srebrem a złotem; w końcu zeszłego wieku profesor Hegewisch (z Kiel) proponował powszechną monetę złotą; dziś we Francji dzielą się zdania: z pomiędzy znakomitości ekonomicznych, M. Chevalier jest za srebrem, E. de Parieu —za złotem, (patrz „De l'uniformité Monétaire." *Journal des Economistes*—juin 1867).

— **Domy z bawełny.** Amerykańskie gazety donoszą o nowym wynalazku, jednym z ciekawszych naszego czasu. Wynalazkiem tym jest sposób budowania domów z bawełny; robione dotąd próby uwieńczone zostały najpomyślniejszym skutkiem. Jako materjał do budowy, używa się zielona bawełna najgorszego gatunku, resztki bawełny z pól zbierane, odpadki fabryczne, słowem wszelkiego rodzaju bawełna, niezdolna dotąd do żadnego użytku. Z takiéj bawełny wyrabia się masa, która po wyschnięciu staje się twardą jak kamień. Żeby pojąć możność takiego przekształcenia bawełny, dosyć jest wspomnieć twardość *papier-mâché*, z którego wyrabiają meble. Budowlana bawełna pokrywa się pewną materją nieprzepuszczającą wilgoci. Wedle zapewnień amerykańskich gazet, budowa domu z bawełny wymaga dwa razy mniéj czasu, a trzy razy mniéj kosztuje jak budowa z cegły. Jeśli obok tego zwrócimy uwagę na tę okoliczność — że bawełna budowlana jest materjałem niepalnym, a równie jak cegła trwałym, łatwo pojąć, że domy bawełniane będą miały pierwszeństwo przed ceglanemi, i że bawełna nabierze nowego znaczenia.

— **Wyrób lanéj stali w Niemczech** wzrasta niezmiernie szybko. Kiedy w r. 1840 wartość wyrobionéj we wszystkich krajach niemieckich stali, wynosiła 40.000 talarów — w dziesięć lat późniéj wzrosła do 480.000 talarów, a w roku 1860 wynosiła już 2.000.000 tal. W ostatnich 5-u latach wyrób lanéj stali doszedł do niezmiernych rozmiarów, — wartość wyrobu 1865 wynosiła 12.520.165 talarów—czyli 313 razy więcéj jak przed 25 laty, a 6 razy tyle jak przed 5-u laty. 78⁰/₀ całego wyrobu niemieckiego przypada na jedną fabrykę Krupp'a w Essen.

— **Droga żelazna z Rygi do Mitawy.** Gazeta Ryska donosi, że koncesja drogi żelaznéj Mitawskiéj, udzieloną została na 85 lat. Kompanja ma wypuścić 15.000 akcji po 100 rub. Reszta potrzebnego kapitału ma być pokryta przez wypuszczenie obligów. Budowa rospocznie się niezwłocznie; wszelkie przygotowania do tego już poczyniono.

— **Przywóz cukru do Rosji** doszedł w r. 1866 do 1.435.000 pudów, a mianowicie:

	pudów
z Jawy przez Holandję............	351.400
„ Holandji, miałkiego rafinowanego ..	798.600
„ Antwerpji, Hawru i innych miejsc, miałkiego rafinowanego	130.000
„ Hawanny, a. głównie z Kuby.......	146.000
„ Anglji..........................	9.000
łącznie jak wyżéj	1.435.000

Gdy tymczasem w roku 1865 wprowadzono cukru zagranicznego do Rosji tylko 157.550. Tak znaczna różnica w przywozie pochodzi z powodu zmniejszenia wewnętrznego wyrobu i niepewności co do urodzaju buraków.

— **Droga żelazna Moskiewsko-Petersburska** (Mikołajewska), według wiadomości prywatnéj sprzedaną została kompanji amerykańskiéj w Petersburgu, pod firmą Winans, Wistler i Sp., która uczestniczyła w budowie tejże drogi.

— **Taryfa przewozu towarów z Triestu do Petersburga,** staraniem wielkiego Towarzystwa dróg żelaznych ruskich, ułożoną została w ten sposób, iż towary wschodnie będą mogły iść tą drogą zamiast krążyć morzem. Ruch ten już się nawet rospoczął. Cały koszt przewozu z Triestu do Petersburga wynosi mianowicie 130 fr. od tonny.

— **Pożyczki nabywcom dóbr w kraju północno-zachodnim.** „Wileński Wiestnik" ogłasza, że wileńska kasa pożyczkowa towarzystwa nabywców dóbr w kraju zachodnim, udzieliła 34 pożyczek, łącznie sumę r. 613.100 wynoszących. Z téj liczby przypada na gubernje:

	pożyczek	*na sumę rubli*
Wileńską	6	45.900
Kowieńską	5	78.300
Witebską	2	12.800
Mohilewską	3	18.000
Grodzieńską	14	369.700
Mińską	4	88.400
łącznie jak wyżéj	34	613.100

W tymże dzienniku następnie ogłoszone zostało rosporządzenie, z Najwyższego polecenia zapadłe, o *zwinięciu Towarzystwa nabywców dóbr w gubernjach zachodnich i zawieszeniu czynności kas pożyczkowych.*

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.